U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **Ministr spravedlnosti,** se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, proti žalovanému: **JUDr. T. V.,** v řízení o kárné žalobě JUDr. Jiřího Pospíšila, ministra spravedlnosti, ze dne 2. 11. 2010, o námitce podjatosti uplatněné žalobcem proti členům kárného senátu Mgr. Ing. Josefu Cingrošovi a Mgr. Stanislavu Molákovi,

takto:

Členové kárného senátu Mgr. Ing. Josef Cingroš a Mgr. Stanislav Molák **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodnutí věci vedené ve společném řízení u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 14 Kse 6/2010.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce podal kárné žaloby proti žalovanému, soudnímu exekutorovi, ve které namítá jeho kárné provinění podle § 117 odst. 2 písm. a) zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Podle rozvrhu práce Nejvyššího správního soudu projednává tyto věci, vedené ve společném řízení pod sp. zn. 14 Kse 6/2010, kárný senát složený z předsedkyně JUDr. Marie Turkové, JUDr. Zdeňka Novotného jako zástupce předsedkyně senátu, Mgr. Ing. Josefa Cingroše, Mgr. Stanislava Moláka, JUDr. Tomáše Homoly a Mgr. Petra Škvaina. K vyrozumění o složení senátu došlo dne 15. 11. 2010.

[3] Žalovaný zaslal dne 24. 1. 2011 elektronickou poštou dopis, jehož obsahem byla výzva k obraně společných zájmů exekutorů, kterým se obrací na všechny členy Exekutorské komory ČR. Z dopisu vyplývá, že nesouhlasí s postupem ministerstva spravedlnosti vůči jeho osobě v předmětném kárném řízení a tento postup podle jeho názoru překračuje oprávnění ministerstva zasahovat do činnosti exekutorů.

[4] Uvedený dopis byl jedním z adresátů zaslán žalobci dne 26. 1. 2011 na vědomí. Žalobce na základě toho vznesl podáním ze dne 28. 1. 2011 včas námitku podjatosti členů

kárného senátu Mgr. Ing. Josefa Cingroše a Mgr. Stanislava Moláka, jakožto přísedících z řad soudních exekutorů. V podání namítá „*nepřípustné ovlivňování soudu hraničící se zasahováním do nezávislosti soudu ve smyslu § 335 zákona č. 40/2009 Sb. (trestní zákoník)*“ a domáhá se určení, do jaké míry jsou tito členové kárného senátu ovlivněni výzvou žalovaného.

[5] Mgr. Stanislav Molák ve svém vyjádření k námitce podjatosti uvedl, že přestože byl s obsahem dopisu seznámen, nemá žádný poměr k věci ani k účastníkům, který by zakládal důvod podjatosti a ani v této věci dříve nerozhodoval. Dále uvedl, že pokud by dopis žalovaného rozeslaný všem exekutorům měl být důvodem podjatosti, museli by být podjatí všichni exekutoři a nemohl by být ustaven žádný kárný senát. Obdobně se k námitce podjatosti vyjádřil i Mgr. Ing. Josef Cingroš. Ten prohlásil, že k věci ani k účastníkům žádný poměr nemá. Dodal, že je pro tuto okolnost potřebné se s podobnými situacemi vypořádat i do budoucna.

[6] Námitka podjatosti byla postupem podle § 8 odst. 5 věty páté s. ř. s. (srov. též usnesení NSS ze dne 10. 7. 2003 čj. Nao 28/2003 – 5, publ. pod č. 49/2004 Sb. NSS) předložena k rozhodnutí prvnímu senátu Nejvyššího správního soudu, který o ní uvážil následovně.

[7] Podle § 5 odst. 3 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů, se na práva a povinnosti přísedícího senátu kárného soudu přiměřeně použijí ustanovení o právech a povinnostech přísedících podle zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích). Soudci a přísedící jsou při výkonu své funkce nezávislí a jsou vázáni pouze zákonem. Jsou povinni vykládat jej podle svého nejlepšího vědomí a svědomí (§ 79 odst. 1 zákona o soudech a soudcích). Ochrana nezávislosti a nestrannosti přísedících proti narušování nebo ohrožování ze strany třetích osob je garantována ve stejné míře jako u soudců (§ 79 odst. 2 tamtéž).

[8] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci „*vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*“ Toto ustanovení se uplatňuje rovněž v situacích, kdy je namítána podjatost člena senátu, který není soudcem, např. přísedícího senátu, a to na základě § 10 zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů. Ten s odkazem na § 8 s. ř. s. stanoví, že „[n]*a vyloučení člena senátu z projednávání a rozhodování věci se přiměřeně použije ustanovení zvláštního právního předpisu. Pro nahrazení vyloučeného člena senátu se použije obdobně § 6 odst. 4.*“

[9] Mluví-li tedy výše citované předpisy o soudcích, míní tím také přísedící, kteří jsou při rozhodování v senátech v obdobném postavení jako soudci, a na které je nutno tato ustanovení přiměřeně aplikovat. Z tohoto důvodu zdejší soud v dalším odůvodnění podřadil přísedící do širší množiny soudců.

[10] Integrální součástí práva na spravedlivý proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, je garance, aby ve věci rozhodoval skutečně nezávislý a nestranný soudce. Podjatost soudce zasahuje do principu nezávislosti soudce, neboť nestrannost

soudce tento princip předpokládá. Samotný pojem soudce totiž s sebou nese atribut nezaujatosti a nestrannosti.

[11] Nestrannosti a nezaujatosti soudce nesporně napomáhá i celkové právní a institucionální postavení soudců. V této souvislosti je potřeba zmínit judikaturu Ústavního soudu, který se v nálezu Pl. ÚS 55/05 ze dne 16. 1. 2007 (N 9/44 SbNU 103, 65/2007 Sb.) k otázce záruk soudcovské nezávislosti vyjádřil výstižně takto: „*...princip nezávislého soudnictví je jednou z podstatných náležitostí demokratického právního státu (čl. 9 odst. 2 Ústavy). Požadavek nezávislé justice pramení ze dvou zdrojů: z neutrality soudců jako garance spravedlivého, nestranného a objektivního soudního řízení a ze zajištění práv a svobod jednotlivců soudcem „odčleněným" od politické moci. Nezávislost soudců je garantována zárukami zvláštního právního postavení (mezi něž nutno zařadit nesesaditelnost, neodvolatelnost, nedotknutelnost), dále zárukami organizační a funkční nezávislosti na orgánech reprezentujících zákonodárnou a zejména výkonnou moc, jakož i oddělením soudnictví od moci zákonodárné a výkonné (zejména uplatněním zásady inkompatibility). Z hlediska obsahového je pak soudcovská nezávislost zajištěna vázaností soudců toliko zákonem, tj. vyloučením jakýchkoli prvků subordinace v soudcovském rozhodování. ...Nezávislost soudců je v první řadě podmíněna jejich morální integritou a odbornou úrovní, zároveň ale je spjata i s jejich přiměřeným materiálním zajištěním ... s ohledem na důstojnost jejich profese a pracovní zatížení ...*" (srov. k tomu zejména bod 50 a 51 cit. nálezu).

[12] Materiální zajištění soudců pak má chránit soudce před tlakem směřujícím k ovlivnění jejich rozhodnutí a všeobecně k ovlivnění jejich chování při nalézání práva a zároveň vyloučit svévolné zásahy jako eventuální formu „penalizace" soudců ze strany legislativy či exekutivy [srov. např. nález sp. zn. Pl. ÚS 12/10 ze dne 7. 9. 2010 (269/2010 Sb.) – *Platy soudců XI.*].

[13] Nepochybně lze obdobný závěr učinit i ve vztahu k přísedícím, či už z řad soudních exekutorů, advokátů nebo státních zástupců. Přísedící musí mít v případě, že jsou povoláni rozhodovat v senátu, zajištěny přiměřené záruky svobodného rozhodování ve věci, kdy jsou vázáni pouze zákonem resp. mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu, jako soudci „z povolání". Je pravdou, že nestrannost soudce (přísedícího) je přitom především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce (přísedícího) k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.). O ní je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám, a proto je obtížné jeho vnitřní rozpoložení objektivně přezkoumat. Z tohoto důvodu je potřeba kategorii nestrannosti soudce vnímat šíře, také v rovině objektivní.

[14] Ústavní soud k tomu již v minulosti několikrát judikoval na straně jedné, „*že vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít* pochybnost *o jeho nepodjatosti (srov. nález sp. zn. I. ÚS 167/94; Sb NU ÚS, svazek 6, nález č. 127), na straně druhé vyslovil, že subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání, rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního. To znamená, že otázka*

podjatosti nemůže být postavena nikdy zcela najisto; nelze ovšem vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení, nýbrž i z hmotněprávního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedou“ [nález sp. zn. I. ÚS 722/05 ze dne 7. 3. 2007 (N 42/44 SbNU 533), zvýraznění doplněno]. K obdobným závěrům opakovaně dospěl také zdejší soud (k tomu srov. např. usnesení NSS ze dne 11. 11. 2010, čj. Nao 97/2010 – 132 nebo ze dne 13. 4. 2010, čj. Nao 13/2010 - 68).

[15] Podle ÚS k „*vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci může dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům, dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat. Nepochybně se jedná o případy, kdy soudce je současně na straně účastníka řízení či svědka, resp. když by v řízení mohl být dotčen na svých právech; shodně to platí, že soudce má k účastníkům řízení příbuzenský, přátelský nebo zjevně nepřátelský vztah, příp. vztah ekonomické závislosti* [...] *S přihlédnutím k výše uvedeným ilustrativním důvodům pro vyloučení je třeba dle názoru Ústavního soudu posoudit vztah soudce k věci nebo účastníkům, příp. jejich zástupcům, v daném případě současně ze dvou vzájemně se prolínajících hledisek, a to jaká je povaha tohoto vztahu a zda se jedná o zjevně intenzivní (např. bezprostřední, určitým způsobem individualizovaný) vztah.*“ [viz shora cit. nález sp. zn. I. ÚS 722/05, srov. též nález sp. zn. II. ÚS 105/01 ze dne 3. 7. 2001 (N 98/23 SbNU 11), obdobně srov. sp. zn. IV. ÚS 3037/10 ze dne 15. 11. 2010 a sp. zn. III. ÚS 1944/08 ze dne 11. 9. 2008].

[16] V usnesení III.ÚS 3212/10 ze dne 2. 12. 2010, ve kterém se zabýval námitkou podjatosti soudce v trestním řízení, Ústavní soud uvedl, že příslušná úprava vyloučení soudců z rozhodování „*směřuje k tomu, aby ve věci jednal a rozhodoval soudce, jehož nestrannost nebude ovlivněna tím, že má sám osobní (pohnutkami osobního rázu motivovaný) zájem na výsledku* [...] *řízení* [...] *Poměr vyloučené osoby k věci musí mít tedy zcela konkrétní podobu a osobní charakter, aby mohl být dostatečně pádným důvodem, podmiňujícím vznik pochybnosti o schopnosti soudce nestranně přistupovat k věci a k úkonům jí se týkajícím.*“

[17] Postup, kterým je věc odnímána zákonnému soudci a přidělena jinému soudci, je nutno chápat jako postup výjimečný. Soudce lze proto vyloučit z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě (usnesení NSS ze dne 29. 4. 2003, čj. Nao 19/2003 – 16). Jen za dodržení těchto pravidel bude zachována a naplněna ústavní zásada zákazu odnětí zákonnému soudci (čl. 36 odst. 1 věta první Listiny základních práv a svobod).

[18] Jak již bylo uvedeno výše, všichni členové kárného senátu (viz shora bod [13]), tj. i přísedící, mají v době rozhodování konkrétního případu postavení nezávislých soudců. Žalobce spatřuje důvod podjatosti jen a pouze v tom, že soudním exekutorům Mgr. Ing. Josefu Cingrošovi a Mgr. Stanislavu Molákovi byl odeslán dopis, jehož obsahem je výzva žalovaného, aby se ostatní členové tohoto profesního stavu ztotožnili s jeho názorem. Takovýto důvod podjatosti sám o sobě však nemůže obstát. Vznesl-li účastník řízení námitku podjatosti podle § 8 odst. 5 věty čtvrté s. ř. s., musí jí zdůvodnit a uvést konkrétní

skutečnosti, z nichž podjatost soudce, resp. přísedícího dovozuje. To plyne i z rozsudku zdejšího soudu ze dne 9. 11. 2004, čj. Nao 43/2004 - 319, (publ. pod. č. 1137/2007 Sb. NSS). Podle něho dovozuje-li účastník „*podjatost soudce z jeho poměru k blíže určeným fyzickým osobám, aniž by však uvedl, v čem tento poměr spočívá a jakým způsobem souvisí s projednávanou věcí a soudcem, který se na projednávání podílí, vznesená námitka podjatosti není důvodná.*“ To však žalobce v tomto případě neučinil.

[19] Pokud by zdejší soud přistoupil na žalobcovo pojetí institutu nepodjatosti, mohlo by v hraničním případě snadno dojít k situaci, na kterou upozorňují i členové kárného senátu, jejichž podjatost je v projednávaném případě namítána. Z projednání věci by totiž teoreticky museli být vyloučeni všichni, resp. ti, které by si účastník řízení za účelem vyloučení „vybral“. Stačilo by jen, aby účastník řízení rozeslal jím vybraným soudcům svůj názor na věc. Takový postup by snadno zabránil dovolávání se práv a spravedlnosti a byl by v rozporu s demokratickými základy státu. Soudci jsou podobným situacím vystavováni denně, neboť krom toho, že se podílejí na výkonu státní moci, denně komunikují s okolním světem, sledují média, a jsou sami médii i občany sledováni a začasté i ostře kritizováni. Jinými slovy vedou osobní život v každodenní realitě, nežijí ve slonovinové věži. Proto mezi osobní kvality přísedícího zcela nepochybně patří také připravenost takovým vlivům čelit, což ostatně prohlašují ve svém slibu při ujímání se jejich funkce (srov. § 5 odst. 5 zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů). K témuž účelu ostatně slouží i procedura výběru přísedících kárného senátu (viz § 4b téhož zákona). Pouhý leták nebo zpráva, které soudce nebo přísedící obdrží, nemohou jejich nepodjatost ohrozit.

[20] Prokázal-li by žalobce, že mezi naříčenými členy kárného senátu a žalovaným existuje osobní vztah, anebo že existují jiné okolnosti, které by vyvolávaly pochybnosti o schopnosti soudců (přísedících) přistupovat k věci nestranně, bylo by to důvodem pro výjimečný postup podle § 8 s. ř. s. Tuto skutečnost však žalobce ani netvrdil.

[21] Nejvyšší správní soud proto z uvedených důvodů rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. února 2011

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu